

Standardi Ndërkombëtar i Kontabilitetit 16

Aktivet Afatgjata Materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje)

Objektivi

- 1 Objektivi i këtij Standardi është të përshkruajë trajtimin kontabël për aktivet afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje). Në këtë mënyrë përdoruesit e pasqyrave financiare mund të dallojnë informacionin që lidhet me investimet e një njësië ekonomike në aktive afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) dhe ndryshimet që ndodhin në investime të tilla. Çështjet kryesore në kontabilitetin e aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) janë njohja e aktiveve, përcaktimi i vlerave kontabile (netao) dhe shumave të amortizimit dhe humbjeve nga zhvlerësimi që do të njihen lidhur me to.

Objekti

- 2 **Ky Standard do të zbatohet për kontabilitetin e aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) me përjashtim të rastit kur një Standard tjetër kërkon ose lejon një trajtim kontabël të ndryshëm.**
- 3 Ky Standard nuk zbatohet për:
- (a) aktivet materiale afatgjata (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) të klasifikuara si të mbajtura për shitje në përputhje me SNRF 5 *Aktive Afatgjata të Mbajtura për Shitje dhe Operacionet Jo-të vijueshme*;
 - (b) aktivet biologjike të lidhura me veprimtarinë bujqësore (shih SNK 41 Bujqësia);
 - (c) njohjen dhe matjen e aktiveve të kërkimit dhe vlerësimit (shih SNRF 6 Kërkimet për Burime Minerare dhe Vlerësimi i Tyre); ose
 - (d) të drejtat për minerale dhe rezerva minerale të tilla si nafta, gaz natyror dhe burime të ngjashme jo-rigjeneruese.
- Megjithatë ky Standard zbatohet për aktivet afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) të përdorura për të zhvilluar ose mbajtur aktivet e përshkruara në (b)–(d).
- 4 Standarde të tjera mund të kërkojnë njohjen e një zëri të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) të bazuara në një qasje të ndryshme nga ajo e këtij Standardi. Për shembull SNK 17 *Qirata* kërkon që një njësi ekonomike të vlerësojë njohjen e një zëri të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) të dhënë me qira në bazë të transferimit të risqeve dhe përfitimeve. Megjithatë në raste të tilla aspekte të tjera të trajtimit kontabël të këtyre aktiveve, përfshirë amortizimin, përshkruhen nga ky Standard.
- 5 Një njësi ekonomike duhet të zbatojë këtë Standard për ndërtesa që po ndërtohen ose po zhvillohen për përdorime të ardhshme si aktiv afatgjatë material I investuar por ky ende nuk plotëson përkufizimin e një ‘aktiv iafatgjatë material të investuar’ të SNK 40 *Aktiv Afatgjatë Material I investuar*. Pasi ka përfunduar ndërtimi ose zhvillimi, ndërtesa shndërrohet në aktiv afatgjatë material të investuar dhe njësi ekonomike duhet të zbatojë SNK 40. SNK 40 zbatohet edhe për aktivin afatgjatë material të investuar që po rizhillohet për përdorime të ardhshme në vijim si aktiv afatgjatë material I investuar. Një njësi ekonomike që përdor modelin e kostos për aktivin afatgjatë material të investuar në përputhje me SNK 40, në këtë Standard duhet të përdorë modelin e kostos.

Përkufizime

- 6 **Më poshtë jepen përkufizimet e disa termave kryesore që përdoren në këtë standard:**

Vlerë kontabël (neto) është shuma me të cilën një aktiv paraqitet në bilanc pasi janë zbritur në atë kohë çdo amortizim i akumuluar dhe çdo humbje e akumuluar nga zhvlerësimi.

Kosto është shuma e mjeteve monetare ose ekuivalentëve të mjeteve monetare të paguara ose vlera e drejtë e shumës së dhënë për të blerë një aktiv në momentin e blerjes ose ndërtimit të tij, ose, kur është e zbatueshme, shuma që i atribuohet atij aktivi kur njihet fillimisht në përputhje me kërkesat specifike të SNRF-ve të tjera, p.sh., SNRF 2 *Pagesat e Bazuara në Aksione*.

Shumë e amortizueshme është kosto e një aktivi, ose shumë tjetër zëvendësuese e koston, minus vlerën e tij të mbetur.

Amortizimi është shpërndarja sistematike e shumës së amortizueshme të një aktivi gjatë jetës së tij të dobishme.

Njësia ekonomike - vlera specifike është vlera aktuale e flukseve monetare që njësia ekonomike pret të vijë nga përdorimi në vazhdimësi i një aktivi dhe nga nxjerrja e tij jashtë përdorimit në fund të jetës së tij të dobishme ose pret të paguajë kur shlyen një detyrim.

Vlera e drejtë është shuma me të cilën mund të shkëmbehej një aktiv, midis palëve të vullnetëshme të mirëinformuara dhe të palidhura me njëra-tjetrën.

Një humbje nga zhvlerësimi është shuma me të cilën vlera kontabël (neto) e një aktivi tejkalon shumën e tij të rikuperueshme.

Toka, ndërtesa, makineri e pajisje janë zëra materialë që:

- (a) mbahen për përdorim në prodhimin ose furnizimin e të mirave ose shërbimeve, për dhënie me qira të tretëve ose për qëllime administrative; dhe
- (b) pritet të përdoren gjatë më shumë se një periudhe.

Shuma e rikuperueshme është më e madhja ndermjet çmimit neto të shitjes së aktivit dhe vlerës së tij në përdorim.

Vlera e mbetur e një aktivi është shuma e vlerësuar që një njësi ekonomike mundet aktualisht të marrë nga nxjerrja jashtë përdorimit e aktivit, pasi zbriten kostot e vlerësuar të nxjerrjes jashtë përdorimit, nëse aktivi ka qënë tashmë në afatin dhe në kushtet e pritura në fund të jetës së tij të dobishme.

Jeta e dobishme është:

- (a) periudha gjatë së cilës një aktiv pritet të jetë i disponueshëm për përdorim nga njësia ekonomike; ose
- (b) sasia e prodhimit apo njësisive të ngjashme që priten të merren nga aktivi prej njësisë ekonomike.

Njohja fillestare

- 7 **Kosto e një zëri të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) do të njihet si aktiv nëse dhe vetëm nëse:**
 - (a) është e mundshme që përfitimet ekonomike në të ardhmen që i atribuohen atij aktivi do të rrjedhin tek njësia ekonomike; dhe
 - (b) kosto e aktivit mund të matet me besueshmëri.
- 8 Zakonisht pjesët e ndërrimit dhe pajisjet e shërbimit mbarten si inventar dhe njihen në fitim ose humbje kur konsumohen. Megjithatë shumica e pjesëve të ndërrimit dhe pajisjet e palëvizshme kualifikohen si aktive afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) nëse një njësi ekonomike prët t'i përdorë ato gjatë më shumë se një periudhe. Në mënyrë të ngjashme nëse pjesët e ndërrimit dhe pajisjet e shërbimit mund të përdoren vetëm në lidhje me një zë të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje), ato trajtohen si aktive afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje).
- 9 Ky Standard nuk përshkruan njësinë e matjes për njohje, d.m.th. çfarë përbën një zë të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje). Prandaj kërkohet përdorimi I gjykimit për zbatimin e kriterit të njohjes në rrethanat specifike të një njësie ekonomike. Mund të jetë e përshtatshme

të grumbullohen zëra individualë të parëndësishëm të tillë si forma, vegla e stampa dhe zbatimin e kriterit për vlerën totale.

- 10 Një njësi ekonomike vlerëson sipas parimit të përgjithshëm të njohjes të gjithë kostot e aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) në momentin që ato pësohen (kryhen). Këto kosto përfshijnë kostot e pësura (kryera) fillimisht për të blerë ose ndërtuar një zë të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) dhe kostot e krijuara më pas për të shtuar, zëvendësuar ose shërbyer një zë.

Kostot filestare

- 11 Zërat e aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) mund të blihen për arsye sigurie ose mjedisore. Blerje e aktiveve afatgjata materiale të tilla (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) megjithëse nuk rrit në mënyrë direkte përfitimet ekonomike të ardhshme të një zëri ekzistues të veçantë të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje), mund të jetë e nevojshme që njësi ekonomike të marrë përfitime ekonomike të ardhshme nga aktivet e tjera të saj. Zëra të tillë të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) kualifikohen për njohjen si aktive sepse ata I mundësojnë një njësi ekonomike të nxjerrë përfitime ekonomike të ardhshme nga aktivet e lidhura më të mëdha sesa do të mund të nxirreshin nëse këto zëra nuk do të ishin blerë. Për shembull një prodhues i lëndëve kimike mund të instalojë një proces të ri të trajtimit të lëndëve kimike për të plotësuar kërkesat mjedisore për prodhimin dhe ruajtjen e lëndëve kimike të rëndësishme; zgjerimet përkatëse të uzinës njihen si aktiv sepse pa to njësi ekonomike nuk është në gjendje të prodhojë dhe shesë lëndë kimike. Megjithatë vlera kontabël (neto) që rezulton nga një aktiv I tillë dhe aktivet e lidhura rishikohet për zhvlerësim në përputhje me SNK 36 *zhvlerësimi I aktiveve*.

Kostot vijuese

- 12 Sipas parimit të njohjes në paragrafin 7, një njësi ekonomike nuk njeh në vlerën kontabël (neto) të një zëri të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) kostot e shërbimit ditor të zërit. Këto kosto njihen në fitim ose humbje kur ndodhin. Kostot e shërbimit ditor kryesisht janë kosto të punës dhe të konsumueshme dhe mund të përfshijnë koston e pjesëve të vogla. Qëllimi I këtyre shpenzimeve shpesh përshkruhet si për 'riparime dhe mirëmbajtje' të zërit të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje).
- 13 Pjesë të disa zërave të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) mund të kërkojë zëvendësimin në intervale të rregullta. Për shembull një furnaltë mund të kërkojë riveshje pas një numri orësh përdorimi, ose ambjeti i brendshëm i një avioni si karriget dhe kuzhina mund të duhet të zëvendësohen disa herë gjatë jetës së skeletit të avionit. Zëra të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) mund të blihen edhe për të bërë më rrallë zëvendësimin e përsëritur të tillë si zëvendësimi I mureve të brendshme të një ndërtese ose për të mos bërë një zëvendësim të përsëritur. Sipas parimit të njohjes në paragrafit 7, një njësi ekonomike njeh në vlerën kontabël (neto) të një zëri të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) koston e zëvendësimit të pjesës së një zëri të tillë kur kjo kosto ndodh nëse plotësohet kriteri i njohjes. Vlera kontabël (neto) e këtyre pjesëve që zëvendësohen nuk njihet në përputhje me kushte për mosnjohje të këtij Standardi (shih paragrafët 67–72).
- 14 Një kusht I vijueshmërisë së shfrytëzimit të një zëri të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje (për shembull një avion)) mund të të jetë kryerja e inspektimeve të rregullta kryesore për gabime pavarësisht nëse pjesët e zërit janë zëvendësuar. Pasi kryerjes së çdo inspektimi kryesor, kosto e tij njihet në vlerën kontabël (neto) të zërit të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) si një zëvendësim nëse plotësohen kriteret e njohjes. Çdo vlerë kontabël (neto) e mbetur e koston së inspektimit të mëparshëm (e dallueshme nga pjesët fizike) nuk njihet. Kjo ndodh pavarësisht nëse kosto e inspektimit të mëparshëm ishte identifikuar në transaksionin në të cilin ishte blerë ose ndërtuar zëri. Nëse është e nevojshme kosto e vlerësuar e inspektimeve të ngjashme të ardhshme mund të përdoret si një tregues sesa ishte kosto e përbërësit ekzistues të inspektimit kur u ble ose u ndërtua zëri.

Matja në njohje (matja fillestare)

- 15 **Kosto e një zëri të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) që kualifikohet për njohje si aktiv do të matet me koston e tij.**

Elementët e koston

- 16 Kosto e një zëri të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) përfshin:
- (a) çmimin e tij të blerjes, përfshirë taksat doganore dhe taksat mbi blerjen jo të rimbursueshme, pasi zbriten skontot tregtare dhe zbritjet tregtare.
 - (b) çdo kosto të ngarkueshme drejtpërdrejt për të sjellë aktivin në vendin dhe kushtet e nevojshme që ai të jetë I përdorshëm në mënyrën e synuar nga drejtimi.
 - (c) vlerëimin fillestar të kostove të zbrërthimit dhe heqjes së zërit dhe resaturimi I vendit në të cilin ai është vendosur. Një njësi ekonomike ekspozohet ndaj një detyrimi të tillë ose kur zëri sigurohet ose si pasojë e përdorimit të tij (zërit) gjatë një periudhe të caktuar për qëllime të ndryshme nga prodhimi I inventarëve gjatë asaj periudhe.
- 17 Shembuj të kostove drejtpërdrejt të atribueshme janë:
- (a) kostot e përfitimeve të punonjësve (siç përcaktohet në SNK 19 *Përfitimet e punonjësve*) që vijnë drejtpërdrejt nga ndërtimi ose blerja e zërit të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje);
 - (b) kostot e përgatitjes së vendit;
 - (c) kostot e lëvrimin dhe transportit fillestar;
 - (d) kostot e vënies në punë dhe bashkimit;
 - (e) kostot e testimit nëse aktivi funksionon si duhet pas zbritjes së të ardhurave neto nga shitja e çdo zëri të prodhuar ndërsa aktivi vjen në vend dhe në ato kushte (të tillë si kampionët e prodhuar për të testuar pajisjen); dhe
 - (f) tarifatat profesionale.
- 18 Një njësi ekonomike zbaton SNK 2 *Inventarët* për kostot e detyrimeve për zbrërthimin, lëvizjen dhe resaturimin e vendit në të cilin vendoset zëri, të cilat ndodhin gjatë një periudhe të caktuar si pasojë e përdorimit të zërit për të prodhuar inventarë gjatë kësaj periudhe. Detyrimet për kostot e trajtuara në përputhje me SNK 2 ose SNK 16 njihen dhe maten në përputhje me SNK 37 *Provizionet, Pasivet dhe Aktivitetet e kushtëzuara*.
- 19 Shembuj të kostove që nuk janë kosto e zërit të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) janë:
- (a) kostot të hapjes së një reparti të ri;
 - (b) kostot e futjes së një produkti ose shërbimi të ri (përfshirë kostot e reklamës dhe veprimtaritë promovionale);
 - (c) kostot e kryerjes së biznesit në një vendndodhje të re ose me një kategori të re klientësh (përfshirë kostot e kualifikimit të personelit); dhe
 - (d) kostot e administrimit dhe kosto të tjera të përgjithshme.
- 20 Njohja e kostove në vlerën kontabël (neto) të një zëri të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) ndërpritet kur zëri është në vendodhjen dhe kushtet e nevojshme që ai të jetë në gjendje të shfrytëzohet në mënyrën e synuar nga drejtimi. Për këtë, kostot e pësuar në përdorimin apo ridislokimin i një zëri nuk përfshihen në vlerën kontabël (neto) të atij aktivi. Për shembull kostot në vijim nuk përfshihen në vlerën kontabël (neto) të një zëri të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje):
- (a) kostot e ndodhura ndërkohë që një zëri I aftë për t'u shfrytëzuar në mënyrën e synuar nga drejtimi, nuk është përdorur ende ose nuk shfrytëzohet me kapacitet të plotë;

- (b) humbjet operacionale fillestare, të tilla si ato të pësuara kur kërkesa për produktet e aktivitetit rritet; dhe
 - (c) shpenzimet për dislokimin ose riorganizimin e një pjese ose të gjithë njësisë ekonomike.
- 21 Disa veprime ndodhin në lidhje me ndërtimin ose zhvillimin e një zëri të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) por nuk janë të domosdoshme për të sjellë zërin në vendodhje dhe në kushtet e nevojshme që ai të jetë në gjendje për t'u shfrytëzuar në mënyrën e synuar nga drejtimi. Këto veprimtari rastësore mund të ndodhin para ose gjatë veprimtarive të zhvillimit. Për shembull mund të fitohen të ardhura nga përdorimi i një sheshi ndërtimi si një park për makinat derisa të fillojnë punimet. Për arsye se veprimtarite rastësore nuk janë të nevojshme për ta sjellë aktivin në kushtet e nevojshme për të qënë në gjendje që të funksionojë në mënyrën e synuar nga drejtimi, të ardhurat dhe shpenzimet e lidhura me veprimtarite rastësore njihen në fitim ose humbje dhe përfshihen në klasifikimet e tyre përkatëse të të ardhurave dhe të shpenzimeve.
- 22 Kosto e një aktivi të krijuar vetë përcaktohet duke përdorur të njëjtat parime si për blerjen e një aktivi. Nëse një njësi ekonomike krijon aktive të ngjashme për shitje gjatë rrjedhës normale të biznesit, kosto e aktivitetit zakonisht është e njëjtë si kosto e ndërtimit të një aktivi për shitje (shih SNK 2). Prandaj çdo fitim i brendshëm eliminohet në përcaktimin e kostove të tilla. Në mënyrë të ngjashme kosto e shumave jo-normale të materialeve, punës ose burimeve të tjera të humbura (skarco) të ndodhura gjatë ndërtimit të vetë të aktivitetit nuk përfshihet në koston e aktivitetit. SNK 23 *Kostot e huamarrjes* vendos kriteret për njohjen e interesit si përbërës për vlerën kontabël (neto) të një zëri të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) të ndërtuar vetë.

Matja e kostos

- 23 Kosto e një zëri të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) është ekuivalent i çmimit në mjete monetare në datën e njohjes. Nëse pagesa shtyhet përtej kushteve normale të kredisë diferenca mes ekuivalentit të çmimit në mjete monetare dhe totalit të pagesave, njihet si interes gjatë periudhës së kredisë me përjashtim të rastit kur interesi i tillë njihet në vlerën kontabël (neto) të zërit në përputhje me trajtimin alternativ të lejuar në SNK 23.
- 24 Një ose më shumë zëra të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) mund të blihen në këmbim të një aktivi jo-monetar ose aktiveve ose një kombinim i aktivve monetare ose jo-monetare. Diskutimi i mëposhtëm i referohet thjesht një këmbimi të një aktivi jo-monetar me një tjetër, por ai gjithashtu zbatohet për të gjitha këmbimet e përkrahura në fjalinë e mëparshme. Kosto e një zëri të tillë të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) matet me vlerën e drejtë përveç se kur (a) transaksioni i këmbimit nuk ka thelb tregtar ose (b) vlera e drejtë qoftë e aktivitetit të marrë qoftë e aktivitetit të dhënë nuk është e matëshme me besueshmëri. Zëri i blerë matet në këtë mënyrë edhe nëse njësia ekonomike nuk mundet që ta çrregjistrojë menjëherë aktivin e dhënë. Nëse zëri i blerë nuk matet me vlerën e drejtë, kosto e tij matet me vlerën kontabël (neto) të aktivitetit të dhënë.
- 25 Një njësi ekonomike përcakton nëse një transaksion këmbimi ka apo jo thelb tregtar duke marrë në konsideratë shtrirjen në të cilën flukset monetare në të ardhmen priten të ndryshojnë si rezultat i transaksionit. Një transaksion këmbimi ka thelb tregtar nëse:
- (a) konfigurimi (rreziku, koha dhe shuma) i flukseve monetare të aktivitetit të marrë ndryshon nga konfigurimi i flukseve monetare të aktivitetit të transferuar; ose
 - (b) njësia ekonomike - vlera specifike e një pjese të operacioneve të njësisë ekonomike të ndikuar nga transaksioni ndryshon si rezultat i këmbimit; dhe
 - (c) diferenca në (a) apo (b) është e rëndësishme në lidhje me vlerën e drejtë të aktiveve të këmbyerë.

Për qëllimet e përcaktimit nëse një transaksion këmbimi ka apo jo përmbajtje tregtare, vlera specifike – njësia ekonomike e pjesës së operacioneve të ndikuara të njësia ekonomike nga transaksioni pasqyron flukset monetare pas tatimit. Rezultati i këtyre analizave mund të jetë i qartë pa pasur nevojë që njësia ekonomike të kryejë llogaritje të hollësishme.

- 26 Vlera e drejtë e një aktivi për të cilin nuk ekzistojnë transaksione tregu të krahasueshme matet me besueshmëri nëqoftëse (a) ndryshimet në gamën e vlerave të drejta të arsyeshme nuk janë të rëndësishme për atë aktiv ose (b) mundësitë e vlerësimeve të ndryshme brenda gamës mund të vlerësohen arsyeshëm dhe të përdoren në vlerësimin e vlerës së drejtë. Nëse një njësi ekonomike ka

mundësi të përcaktojë me besueshmëri vlerën e drejtë ose të aktivitet të marrë ose të aktivitet të dhënë, atëherë vlera e drejtë e aktivitet të dhënë përdoret për të matur koston e aktivitet të marrë përveç rastit kur vlera e drejtë e aktivitet të marrë është shumë më e qartë.

- 27 Kosto e një zëri të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) të mbajtur nga një qiramarres sipas një qiraje financiare përcaktohet në përputhje me SNK 17.
- 28 Vlera kontabël (neto) e një zëri të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) mund të pakësohet nga grantet qeveritare në përputhje me SNK 20 *Kontabiliteti i Granteve Qeveritare dhe Paraqitja e Informacioneve për Ndhimën Qeveritare*.

Matja pas njohjes

- 29 Një njësi ekonomike do të zgjedhë ose modelin e koston në paragrafin 30 ose modelin e rivlerësimit në paragrafin 31 si politikë kontabël të vet dhe do të zbatojë këtë politikë për të gjithë kategorinë e aktiveve afatgjata materiale.

Modeli i koston

- 30 Mbas njohjes fillestare si një aktiv, një zë i aktiveve afatgjata materiale mbartet me koston e tij minus çdo amortizim të akumuluar dhe çdo humbje të akumuluar nga zhvlerësimi.

Modeli i rivlerësimit

- 31 Pas njohjes si një aktiv, një zë i aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) vlera e drejtë e të cilëve matet me besueshmëri do të mbartet me shumën e rivlerësuar, që është vlera e drejtë e zërave në datën e rivlerësimit minus ndonjë amortizim të mëpasshëm të akumuluar dhe ndonjë humbje të akumuluar nga zhvlerësim. Rivlerësimet do të bëhen në mënyrë të rregullt të mjaftueshme që të sigurohet se vlera kontabël (neto) e aktivitet nuk ndryshon materialisht nga ajo që do të përcaktohej nëse do të përdorej vlera e drejtë në datën e bilancit.
- 32 Vlera e drejtë e tokës dhe ndërtesave zakonisht përcaktohet nga evidenca e bazuar në treg nëpërmjet një vlerësimi që ndërmerret nga vlerësues profesionistë të kualifikuar. Vlera e drejtë e zërave të makinerive dhe pajisjeve zakonisht është vlera e tyre e tregut e përcaktuar nëpërmjet vlerësimit.
- 33 Nëse nuk ka evidencë të bazuar në treg për vlerën e drejtë për shkak të natyrës së veçantë të zërit të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) dhe zëri shitet rrallë, përveç rastit kur është pjesë e biznesit të vazhdueshëm, një njësi ekonomike mund të ketë nevojë të vlerësojë vlerën e drejtë duke përdorur metodën e të ardhurave ose të koston së zëvendësimit të aktivitet të amortizuar.
- 34 Frekuenca e rivlerësimit varet nga ndryshimet në vlerën e drejtë të zërave të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) që rivlerësohen. Nëse vlera e drejtë e një aktivitet të rivlerësuar ndryshon materialisht nga vlera e tij kontabël (neto), është i nevojshëm një rivlerësim i mëtejshëm. Disa zëra të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) pësojnë ndryshimet të rëndësishme dhe të shpeshta në vlerën e drejtë, prandaj kanë nevojë për rivlerësim vjetor. Të tilla rivlerësime të shpeshta janë të panevojshme për zëra të aktiveve afatgjata materiale me ndryshime jo të rëndësishme në vlerën e drejtë. Në vend të tyre mund të jetë e nevojshme të rivlerësohet zëri vetëm çdo tre ose pesë vjet.
- 35 Kur rivlerësohet një zë i aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) çdo amortizim i akumuluar në datën e rivlerësimit trajtohet në një nga mënyrat në vijim:
- (a) riparaqitet proporcionalisht me ndryshimin në vlerën kontabël bruto të aktivitet në mënyrë që vlera kontabël (neto) e aktivitet pas rivlerësimit të jetë e barabartë me shumën e tij të rivlerësuar. Kjo metodë shpesh përdoret kur një aktiv rivlerësohet nëpërmjet përdorimit të një treguesi për të përcaktuar koston e tij të amortizuar të zëvendësimit.
 - (b) eliminohet kundrejt vlerës kontabël bruto të aktivitet dhe shuma neto rivendoset në shumën e rivlerësuar të aktivitet. Kjo metodë përdoret shpesh për ndërtesat.

Shuma e rregullimit që vje nga riparaqitja ose eliminimi I amortizimit të akumuluar formon pjesë të rritjes ose pakësimit të vlerës kontabël (neto) e cila trajtohet në përputhje me paragrafët 39 dhe 40.

- 36 Një zë i aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) rivlerësohet, duhet të rivlerësohet e gjithë kategoria e aktiveve afatgjata materiale së cilës I përket aktivi.**
- 37 Një kategori e aktiveve afatgjata materiale është një grupim i aktiveve me natyrë dhe përdorim të ngjashëm në funksionimin e një njësie ekonomike. Shembuj të kategorive të veçanta janë si vijon:
- (a) toka;
 - (b) toka dhe ndërtesa;
 - (c) makineri;
 - (d) anije;
 - (e) avion;
 - (f) automjete;
 - (g) mobilje dhe të palëvizshme; dhe
 - (h) pajisje zyre.
- 38 Zërat brenda një kategorie të aktiveve afatgjata materiale rivlerësohen në të njëjtën kohë për të shmangur rivlerësimin e diferencuar (sipas dëshirës) të aktiveve dhe raportimin në pasqyrat financiare të shumave që janë një përzierje e kostove dhe vlerave në data të ndryshme. Megjithatë një kategori aktivesh mund të rivlerësohet mbi baza pasuese nëse rivlerësimi I kategorisë së aktiveve përfundon brenda një periudhe të shkurtër dhe nëse rivlerësimet përditësohen.
- 39 Nëse vlera kontabël (neto) e një aktivi rritet si rezultat i një rivlerësimi, rritja kreditohet drejtpërdrejt tek kapitalet e veta me titullin mbivlerë (tepricë) rivlerësimi. Megjithatë, rritja njihet në fitim ose humbje për aq sa kjo mbulon uljen e rivlerësimit e të njëjtit aktiv të njohur më parë në fitim ose humbje.**
- 40 Nëse vlera kontabël (neto) e një aktivi ulet si rezultat i një rivlerësimi, ulja njihet në fitim ose humbje. Megjithatë, ulja debitohet drejtpërdrejtë tek kapitalet e veta me titullin mbivlera (tepricë) rivlerësimi për aq sa ajo mbulon çdo tepricë kreditore tek mbivlera (teprica) rivlerësimi në lidhje me atë aktiv.**
- 41 Teprica e rivlerësimit e përfshirë në kapitalin neto në lidhje me një zë të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) mund të transferohet drejtpërdrejt tek fitimi i pashpërndarë nëse aktivi nuk njihet (çregjistrohet). Kjo mund të përfshijë transferimin e gjithë tepricës nëse aktivi tërhiqet ose nxirret nga përdorimi. Megjithatë, një pjesë e mbivlerës mund të transferohet kur aktivi përdoret nga njësi ekonomike; Në një rast të tillë madhësia e tepricës së transferuar do të jetë diferenca mes amortizimit të bazuar në vlerën kontabël (neto) të rivlerësuar të aktivit dhe amortizimin e bazuar në koston fillestare të aktivit. Transferimi nga teprica (mbivlera) e rivlerësimi tek fitimi i pashpërndarë nuk bëhet nëpërmjet fitimit ose humbjes.
- 42 Efektet në tatimin mbi të ardhurat, nëse ka, që vijnë nga rivlerësimi I aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) njihen dhe paraqiten në përputhje me SNK 12 *Tatimet mbi të ardhurat*.

Amortizimi

- 43 Çdo pjesë e një zëri të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) me një kosto të rëndësishme në lidhje me koston totale të zërit duhet të amortizohet veçmas.**
- 44 Një njësi ekonomike shpërndan shumat e njohura më parë në lidhje me një zë të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) në pjesët e rëndësishme të tij dhe amortizon veçmas çdo pjesë të tillë. Për shembull mund të jetë e përshtatshme të amortizohen veçmas stuktura e avionit dhe motorët e tij, pavarësisht nëse zotërohet apo është siguruar nëpërmjet qirasë financiare.
- 45 Një pjesë e rëndësishme e një zëri të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) mund të ketë jetë të dobishme dhe metodë amortizimi të njëjtë si jeta e dobishme dhe metoda e amortizimit e pjesëve të tjera të rëndësishme të të njëjtit zë. Pjesë të tilla mund të grupohen për të përcaktuar madhësinë e amortizimit.

- 46 Në madhësinë që një njësi ekonomike amortizon veçmas disa pjesë të një zëri të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje), ajo amortizon veçmas edhe pjesën e mbetur të zërit. Pjesa e mbetur përbëhet nga pjesë të zërit të cilat janë të parëndësishme veçmas nga njëra tjetra. Nëse një njësi ekonomike ka pritshmëri të ndryshme për këto pjesë, mund të jenë të nevojshme teknika përafrimi për të amortizuar pjesën e mbetur në një mënyrë që përfaqson besnikërisht tiparet e konsumit dhe / ose jetës së dobishme të pjesëve të tij.
- 47 Një njësi ekonomike mund të zgjedhë të amortizojë veçmas pjesë të një zëri që nuk kanë kosto të rëndësishme në lidhje me koston totale të zërit.
- 48 **Madhësia e amortizimit për çdo periudhë duhet të njihet në fitim ose humbje me përjashtim të rastit kur përfshihet në vlerën kontabël (neto) të një aktivi tjetër.**
- 49 Madhësia e amortizimit për periudhën zakonisht njihet në fitim ose humbje. Megjithatë, ndonjëherë përfitimet ekonomike në të ardhmen të trupëzuara në një aktiv përthithen në prodhimin e aktiveve të tjera. Në këtë rast, shpenzimi për amortizimin përbën pjesë të kostos të një aktivi tjetër dhe përfshihet në vlerën e tij kontabël (neto). Për shembull amortizimi I makinerive dhe pajisjeve prodhuese përfshihet në koston e transformimit të inventarëve (shih SNK 2). Në mënyrë të ngjashme amortizimi I aktiveve afatgjat materiale (ndërtesa, makineri e pajisje) të përdorura për zhvillimin e aktiviteteve mund të përfshihet në koston e një aktivi jo-material të njohur në përputhje me SNK 38 *Aktivitet jo-materiale*.

Shuma e amortizueshme dhe periudha e amortizimit

- 50 **Shuma e amortizueshme e një aktivi do të shpërndahet mbi baza sistematike gjatë jetës së tij të dobishme.**
- 51 **Vlera e mbetur dhe jeta e dobishme e një aktivi do të rishihet të paktën çdo fund-viti financiar dhe nëse pritshmëria ndryshon nga parashikimet e mëparshme, ndryshimet do të trajtohen si ndryshime në vlerësimet kontabël në përputhje me SNK 8 *Politikat kontabël, Ndryshimet në vlerësimet kontabël dhe gabimet*.**
- 52 Amortizimi njihet edhe nëse vlera e drejtë e aktivitetit tejkalon vlerën kontabël (neto) të tij, për sa kohë që vlera e mbetur e aktivitetit nuk tejkalon vlerën kontabël (neto) të tij. Riparimi dhe mirëmbajtja e një aktivi nuk eliminon nevojën për ta amortizuar atë.
- 53 Shuma e amortizueshme e një aktivi përcaktohet pasi zbritet vlera e tij e mbetur. Shpesh në praktikë vlera e mbetur e një aktivi është e parëndësishme dhe prandaj jo materiale në llogaritjen e shumës së amortizueshme.
- 54 Vlera e mbetur e një aktivi mund të rritet sa një shumë e barabartë ose më e madhe se vlera kontabël (neto) e aktivitetit. Nëse ndodh kjo, shpenzimi për amortizimin e aktivitetit është zero përveçse dhe derisa vlera e tij e mbetur të ulët mëpas deri në një shumë më të ulët se vlera kontabël (neto) e aktivitetit.
- 55 Amortizimi fillon kur aktivi është i disponueshëm për përdorim, dmth kur ai është në vendin dhe kushtet e nevojshme për të që të ketë mundësi të funksionojë në mënyrën e synuar nga drejtimi. Amortizimi i aktivitetit ndërpritet në datën më të parë mes datës që aktivi klasifikohet si i mbajtur për shitje (ose përfshirë në një grup për t'u nxjerrë jashtë përdorimit që është klasifikuar i mbajtur për shitje) në përputhje me SNRF 5 dhe datës që aktivi çregjistrohet. Prandaj amortizimi nuk ndërpritet nëse aktivi bëhet i përdorshëm ose tërhiqet përdorimi aktiv përveçse kur aktiv është plotësisht i amortizuar. Megjithatë sipas metodës së amortizimit bazuar në përdorim, madhësia e amortizimit mund të jetë zero nëse nuk ka prodhim.
- 56 Përfitimet ekonomike të ardhshme të trupëzuara në një aktiv konsumohen në një njësi ekonomike parimisht përmes përdorimit të tij. Megjithatë faktorë të tjerë si amortizimi teknik ose moral dhe konsumimi ndërsa një aktiv është i gatshëm për përdorim, shpesh rezultojnë në pakësimin e përfitimeve ekonomike që mund të merreshin nga aktivi. Për pasojë të gjithë faktorët në vijim merren në konsideratë në përcaktimin e jetës së dobishme të një aktivi:
- përdorimi i pritshëm I aktivitetit. Përdorimi përcaktohet duke ju referuar kapacitetit të pritshëm ose produktit (output) fizik të aktivitetit.
 - konsumimi fizik i pritshëm, i cili varet në faktorët e shfrytëzimit të tillë si numri i turneve në të cilat aktivi do të përdoret dhe programi i riparimit dhe mirëmbajtjes dhe kujdesja dhe mirëmbajtja e aktivitetit ndërsa është i gatshëm (në pritje) për përdorim.

- (c) amortizimi teknik ose moral që vjen nga ndryshimet ose përmirësimet në prodhim, ose nga një ndryshim në kërkesën e tregut për prodhimin ose shërbimin e aktivit.
- (d) kufizimet ligjore dhe të ngjashme ndaj përdorimit të aktivit, të tilla si datat e përfundimit të qirave financiare të lidhura me të.
- 57 Jeta e dobishme e një aktivi përcaktohet në termat e dobishmërisë së pritshme të aktivit për njësinë ekonomike. Politika e manaxhimit të aktiveve të njësisë ekonomike mund të përfshijë nxjerrjen nga përdorimi të aktiveve pas një kohe të caktuar ose pas konsumit të një pjese të caktuar të përfitimeve ekonomike të ardhshme të trupëzuara në aktiv. Prandaj jeta e dobishme e një aktivi mund të jetë më e shkurtër sesa jeta ekonomike e tij. Vlerësimi I jetës së dobishme të aktivit është çështje gjykimi bazuar në eksperiencën e njësisë ekonomike me aktive të ngjashme.
- 58 Toka dhe ndërtesat janë aktive të ndashme dhe trajtohen veçmas edhe nëse ata janë blerës së bashku. Me pak përjashtime të tilla si gurorët dhe vendet e përdorura për mbushje, toka ka jetë të dobishme të pakufizuar dhe prandaj nuk amortizohet. Ndërtesat kanë jetë të dobishme të kufizuar dhe prandaj janë aktive të amortizueshme. Një rritje në vlerën e tokës mbi të cilën qendron një ndërtesë nuk ndikon përcaktimin e shumës së amortizueshme të ndërtesës.
- 59 Nëse kosto e tokës përfshin kostot për zbrëthimin, heqjen dhe restaturimin e vendit, kjo pjesë e aktivit tokë është e amortizueshme përgjatë periudhës së përfitimeve të marra nga pësimi (kryerja) i këtyre kostove. Në disa raste vetë toka mund të ketë jetë të dobishme të kufizuar. Në këtë rast ajo amortizohet në një mënyrë që pasqyron përfitimet që do të merren prej saj.

Metoda e amortizimit

- 60 **Metoda e amortizimit e përdorur pasqyron modelin me të cilin përfitimet ekonomike në të ardhmen të aktivit pritet të konsumohen prej njësisë ekonomike.**
- 61 **Metoda e amortizimit e përdorur për një aktiv do të rishihet të paktën çdo fund-viti financiar dhe nëse ka një ndryshim të rëndësishëm në tiparin e pritshëm të konsumit të përfitimeve ekonomike të ardhshme të trupëzuara në aktiv, metoda duhet të ndryshohet për të pasqyruar tiparin e ndryshuar. Një ndryshim i tillë do të trajtohet si ndryshim në vlerësimin kontabël në përputhje me SNK 8.**
- 62 Mund të përdoren disa metoda amortizimi për të shpërndarë shumën e amortizueshme të një aktivi mbi baza sistematike gjatë jetës së tij të dobishme. Këto metoda përfshijnë metodën lineare, metodën e zvogelimit të tepricës dhe metodën e njësisë të prodhimit. Amortizimi linera sjell një ngarkesë konstante gjatë jetës së dobishme nëse vlera e mbetur e aktivit nuk ndryshon. Metoda e zvogelimit të tepricës sjell një ngarkesë rënëse përgjatë jetës së dobishme. Metoda e njësisë të prodhimit sjell një ngarkesë të bazuar në përdorimin ose prodhimin (output) e pritshëm. Njësia ekonomike zgjedh metodën që pasqyron më mirë tiparin e pritshëm të konsumit të përfitimeve ekonomike të ardhshme të trupëzuara në aktiv. Kjo metodë zbatohet në mënyrë të qëndrueshme nga periudha në periudhë përveç se kur ka një ndryshim në tiparin e pritshëm të konsumit të këtyre përfitimeve ekonomike të ardhshme.

Zhvlerësimi

- 63 Për të përcaktuar nëse një zë I aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) çvlerësohet, një njësi ekonomike zbaton SNK 36 *zhvlerësimi I aktiveve*. Ky Standard shpjegon sesi një njësi ekonomike rishikon vlerën kontabël (neto) të aktiveve të saj, sesi përcakton shumën e rikuperueshme të një aktivi dhe nëse njeh, ose anulon njohjen, shumën e një humbjeje nga zhvlerësimi.
- 64 [Fshirë]

Kompensimi për Zhvlerësim

- 65 **Kompensimi nga palë të treta për zëra të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) të zhvlerësuara, humbura ose të dhëna (nga të cilat është hequr dorë) do të përfshihen në fitim ose humbje në kohën kur kompensimi bëhet I arkëtueshëm.**

- 66 Çvlerësimet ose humbjet e zërave të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje), të lidhura me kërkesat për ose pagesat e kompensimeve nga palë të treat dhe çdo blerje ose ndërtim i mëpasshëm i aktiveve zëvendësuese janë ngjarje ekonomike të veçanta dhe trajtohen veçmas si vijon:
- (a) çvlerësimet e zërave të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesat, makineritë e pajisjet) njihen në përputhje me SNK 36;
 - (b) mosnjohja e zërave të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) të tërhequra ose nxjerra nga përdorimi përcaktohet në përputhje me këtë Standard;
 - (c) kompensimi nga palë të treat për zëra të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) të çvlerësuar, humbura ose të dhëna (nga të cilat është hequr dorë) do të përfshihen në përcaktimin e fitimit ose humbjes në kohën kur kompensimi bëhet I arkëtueshëm; dhe
 - (d) kosto e zërave të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) të rikrijuara, blerë ose ndërtuara si zëvendësim përcaktohet në përputhje me këtë Standard.

Mosnjohja

- 67 **Vlera kontabël (neto) e një zëri të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) nuk do të njihet:**
- (a) në nxjerrjen nga përdorimi; ose
 - (b) kur nuk priten më përfitime ekonomike në të ardhmen nga përdorimi i tij ose shitja.
- 68 **Fitimi ose humbja që vjen nga mosnjohja e një zëri të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) do të përfshihet në fitim ose humbje nëse zëri nuk njihet (përveç se kur SNK 17 kërkon të veprohet ndryshe lidhur me shitjen dhe shitje - marrje me qira). Përfitimet nuk do të klasifikohen si të ardhura.**
- 69 Nxjerrja jashtë përdorimit e një aktivi afatgjatë material mund të ndodhë në disa mënyra (psh duke i shitur, duke marrë një qira financiare, ose duke i dhuruar). Për të përcaktuar datën e nxjerrjes jashtë përdorimit të një zëri, njësia ekonomike zbaton kriteret në SNK 18 *Të Ardhurat* për njohjen e të ardhurave nga shitja e mallrave. SNK 17 zbatohet për nxjerrjet jashtë përdorimit nga një shitje dhe shitje - marrje me qira.
- 70 Nëse sipas parimit të njohjes në paragrafin 7, një njësi ekonomike njeh në vlerën kontabël (neto) të një zëri të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje), koston e zëvendësimit të një pjese të zërit, atëherë ajo nuk njeh (çregjistron) vlerën kontabël (neto) të pjesës së zëvendësuar pavarësisht nëse pjesa e zëvendësuar është amortizuar veçmas. Nëqoftëse nuk është e mundur për njësinë ekonomike të përcaktojë vlerën kontabël (neto) të pjesës së zëvendësuar, ajo mund të përdorë koston e zëvendësimit si një tregues se cila ishte kosto e pjesës së zëvendësuar në kohën që u ble ose u ndërtua.
- 71 **Fitimi ose humbja që vjen nga mosnjohja e një zëri të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) do të përcaktohet si diferenca mes shumës neto nga nxjerrja jashtë përdorimit e një aktivi, nëse ka, dhe vlerës kontabël (neto) të zërit.**
- 72 Shuma e arkëtueshme nga nxjerrja jashtë përdorimit të një aktivi material afatgjatë njihet fillimisht me vlerën e tij të drejtë. Nëse pagesa për zërin shtyhet, shuma e marrë njihet fillimisht me equivalentin e çmimit në mjete monetare. Diferenca mes vlerës nominale të shumës dhe ekuivalentit të çmimit në mjete monetare njihet si e ardhur nga interesat në përputhje me SNK 18 duke pasqyruar të ardhurën efektive të kërkesës për t'u arkëtuar.

Dhënia e informacioneve shpjeguese

- 73 **Në pasqyrat financiare duhet të jepet informacion shpjegues për çdo kategori të aktiveve afatgjata materiale:**
- (a) bazat e matjes të përdoruar për përcaktimin e vlerës kontabël bruto;
 - (b) metodat e përdorura të amortizimit;

- (c) **jetët e dobishme ose normat e amortizimit të përdorura;**
- (d) **vlerën kontabël bruto dhe çdo amortizim të akumuluar (të mbledhur me humbjet e akumuluar nga zhvlerësimi) në fillim dhe në fund të periudhës; dhe**
- (e) **rakordimin e vlerës kontabël (neto) në fillim dhe në fund të periudhës duke treguar:**
 - (i) **shtesat;**
 - (ii) **aktivet e klasifikuara si të mbajtura për shitje ose të përfshira në një grup për t'u nxjerrë jashtë përdorimit të klasifikuara si të mbajtura për shitje në përputhje me SNRF 5 dhe nxjerrjet e tjera jashtë përdorimit;**
 - (iii) **blerjet përmes kombinimeve të biznesit;**
 - (iv) **rritjet dhe uljet që rezultojnë nga rivlerësimet sipas paragrafëve 31, 39 dhe 40 dhe nga humbjet e zhvlerësimit të njohura ose të anuluar drejtpërdrejt në kapitalet e veta në përputhje me SNK 36;**
 - (v) **humbjet nga zhvlerësimi të njohura në fitim ose humbje në përputhje me SNK 36;**
 - (vi) **humbjet nga zhvlerësimi të anuluar në fitim ose humbje në përputhje me SNK 36;**
 - (vii) **amortizimin;**
 - (viii) **diferencat neto nga këmbimi që vijnë nga konvertimi i pasqyrave financiare në një monedhë paraqitjeje të ndryshme, përfshirë konvertimin e operacioneve jashtë vendit në monedhën e paraqitjes të njësisë ekonomike raportuese; dhe**
 - (ix) **ndryshime të tjera.**

74 Në pasqyrat financiare duhet të jepet informacion shpjegues për:

- (a) **ekzistencën dhe madhësinë e kufizimeve mbi titujt dhe aktivet afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) të përdorura si garanci për pasive;**
- (b) **shumën e shpenzimeve të njohura në vlerën kontabël (neto) të një zëri të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) gjatë procesit të ndërtimit të tij;**
- (c) **shumën e angazhimeve kontraktuale për blerjen e aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje); dhe**
- (d) **nëse nuk është dhënë informacion shpjegues veçmas në pasqyrën e të ardhurave dhe shpenzimeve, shumën që është përfshirë në fitim ose humbje lidhur me kompensimin nga palë të treta për zëra të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) të çvlerësuara, humbura ose të dhëna.**

75 Zgjedhja e metodës së amortizimit dhe vlerësimi I jetës së dobishme të aktiveve është çështje gjykimi. Prandaj dhënia e informacioneve shpjeguese për metodat e përdorura dhe vlerësimet e jetëve të dobishme ose të normave të amortizimit, u siguron përdoruesve të pasqyrave financiare informacion që I lejon ata të shqyrtojnë politikën e zgjedhura nga drejtimi dhe mundëson krahasimin me njësi të tjera ekonomike. Për arsye të ngjashme është e nevojshme të jepet informacion shpjegues për:

- (a) **amortizimin, të nonjur në fitim ose humbje ose si pjesë e kostos së aktiveve të tjera gjatë një periudhe; dhe**
- (b) **amortizimin e akumuluar në fund të periudhës.**

76 Në përputhje me SNK 8 një njësi ekonomike jep informacion shpjegues për natyrën dhe efektin e një ndryshimi në vlerësimin kontabël që ka efekt në periudhën aktuale ose pritët të ketë efekt në periudhat e mëpasshme. Dhënia e këtyre informacioneve shpjeguese për aktivet afatgjata materiale mund vijë nga ndryshimet në lidhje me:

- (a) **vlerat e mbetura;**
- (b) **kostot e vlerësuar të zbrërthimit, heqjes ose rikrijimit të zërave të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje);**
- (c) **jetët e dobishme; dhe**

- (d) metodat e amortizimit.
- 77 Nëse zërat e aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) paraqiten për shumatat e rivlerësuara, duhet të jepet informacioni shpjegues në vijim:
- (a) datën e hyrjes në fuqi të rivlerësimit;
 - (b) nëse është përfshirë një vlerësues i pavarur;
 - (c) metodat dhe supozimet më të rëndësishme të zbatuara në vlerësimet e vlerave të drejta të aktiveve;
 - (d) madhësinë në të cilën vlerat e drejta të zërave ishin përcaktuar drejtpërsëdrejti duke ju referuar çmimeve të vrojtueshme në tregun aktiv ose në transaksionet e palidhura më të fundit në treg ose ishin vlerësuar duke përdorur teknika vlerësimi;
 - (e) për secilën kategori të rivlerësuar të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje), vlerën kontabël (neto) që do të ishte njohur sikur aktivet të mateshin pas njohjes duke përdorur modelin e kostos; dhe
 - (f) tepricën e rivlerësimit, duke treguar ndryshimin për periudhën dhe çdo kufizim në shpërndarjen e tepricës tek aksionmbajtësit.
- 78 Në përputhje me SNK 36 njësia ekonomike jep informacione shpjeguese për aktivet afatgjata materiale të zhvlerësuara, si shtesë të informacionit të kërkuar nga paragrafi 73 (e)(iv)-(vi).
- 79 I rëndësishëm për nevojat e përdoruesve të pasqyrave financiare mund të jetë edhe informacioni në vijim:
- (a) vlera kontabël (neto) e aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) përkohësisht gati për përdorim;
 - (b) vlerën kontabël bruto të çdo aktivi afatgjatë material (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) plotësisht të amortizuar që është ende në përdorim;
 - (c) vlerën kontabël (neto) të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) të tërhequra nga përdorimi aktiv dhe jo të klasifikuara si të mbajtura për shitje në përputhje me SNRF 5; dhe
 - (d) nëse është përdorur modeli i kostos, vlera e drejtë e aktivitet afatgjatë material (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) nëse kjo është e ndryshme materialisht nga vlera kontabël (neto).
- Prandaj njësitë ekonomike inkurajohen të japin informacion shpjegues për këto shuma.

Dispozita kalimtare

- 80 Kërkesat në paragrafët 24–26 lidhur me matjen fillestare të një zëri të aktiveve afatgjata materiale (toka, ndërtesa, makineri e pajisje) të siguruar në një transaksion të këmbimit të aktiveve duhet të zbatohen në mënyrë prospektive vetëm për transaksione të ardhshme.

Data e hyrjes në fuqi

- 81 Një njësi ekonomike duhet të zbatojë këtë Standard për periudhat vjetore që fillojnë më datën 1 janar 2005 e në vijim. Inkurajohet zbatimi para kesaj date. Nëse një njësi ekonomike e zbaton këtë Standard për një periudhë që fillon përpara datës 1 janar 2005, ajo duhet të japë informacione shpjeguese për këtë fakt.
- 81A Njësia ekonomike zbaton ndryshimet në paragrafin 2 për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 Janarit 2006. Nëse njësia ekonomike zbaton SNRF 6 në një periudhë të mëparëshme, këto ndryshime zbatohen për atë periudhë të mëparëshme.

Tërheqja e deklaratave të tjera

- 82 Ky Standard zëvendëson SNK 16 *Aktivet Afatgjata Materiale* (rishikuar në 1998)
- 83 Ky standard zëvendëson Interpretimet e mëposhtme:
- (a) KIS-6 *Kostot e Modifikimit të Programeve Kompjuterike Egzistuese*;
 - (b) KIS-14 *Aktivet Afatgjata Materiale* (toka, ndërtesa, makineri e pajisje)—*Kompensimi për Zhvlerësim ose Humbjen e Zërave*; dhe
 - (c) KIS-23 *Aktivet Afatgjata Materiale* (toka, ndërtesa, makineri e pajisje)—*Kostot e Inspektimit ose Kontrollit Kryesor*.